

O‘zbekiston Respublika
Sog‘liqni Saqlash
vazirining 202__-yil
“__” dekabrda
__-son buyrug‘iga
__-ilova

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

RESPUBLIKA BOLALAR ORTOPEDIYA MARKAZI

**“BOLALAR SEREBRAL FALAJI BILAN OG‘RIGAN BEMORLARDA CHANOQ SON
BO‘G‘IMLARI PATOLOGIYASI”
NOZOLOGIYASI BO‘YICHA MILLIY KLINIK STANDARTI**

TOSHKENT 2025

“TASDIQLAYMAN”
O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni
saqlash vaziri v.b.
A.A. Xudayarov

“___” _____ 202__ yil

**“BOLALAR SEREBRAL FALAJI BILAN OG‘RIGAN BEMORLARDA CHANOQ SON
BO‘G‘IMLARI PATOLOGIYASI”
NOZOLOGIYASI BO‘YICHA MILLIY KLINIK STANDARTI**

TOSHKENT 2025

«KELISHILDI»
Respublika bolalar
ortopediya markazi direktori
t.f.d. Tilyakov A.B.

22.05.2025 yil

**“BOLALAR SEREBRAL FALAJI BILAN OG‘RIGAN BEMORLARDA CHANOQ SON
BO‘G‘IMLARI PATOLOGIYASI”
NOZOLOGIYASI BO‘YICHA MILLIY KLINIK STANDARTI**

TOSHKENT 2025

Sog'liqni saqlash
vazirining 2025-yil
" _____ " dagi ___-son
topshiriq xatiga
1-ilova

BOLALAR SEREBRAL FALAJI BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA CHANOQ SON BO'G'IMLARI PATOLOGIYASI

NOZOLOGIYASI BO'YICHA TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN MUTAXASSISLAR NOMI

XKT-10/11 bo'yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi:	Nozologiya bo'yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar		Nozologiya bo'yicha stasionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo'shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo'shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
M95.8	Son suyagining spastik chiqishi	- Ortoped	- Pediatr - Genetik - Nevropatolog - Psixolog - Psixiatr	- Ortoped	- Pediatr - Kardiolog - Genetik - Nevropatolog - Anesteziolog - Reanimatolog - Psixolog

Izox: 1. Genetik shifokorining ko'rigi son suyagini chiqishini asosiy sabalaridan biri bo'lib xisoblanadigan nasliy omilga bog'liq. Genetik shifokori ko'rigi viloyat yoki Respublika muasasalarida davolovchi shifokor ko'rsatmasiga asosan amalga oshiriladi.

**BOLALAR SEREBRAL FALAJI BILAN OG‘RIGAN BEMORLARDA CHANOQ SON BO‘G‘IMLARI PATOLOGIYASI
NOZOLOGIYASI BO‘YICHA REJALI TASHXISLASH, DAVOLASH, REABILITASIYA VA DISPANSERIZASIYA TADBIRLARI**

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Rejali tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha					Xizmat ko‘rsatish yoki tekshiruvni o‘tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Stasionar yordam				
		OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Asosiy mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Shikoyatlari va anamnezini yig‘ish		+	+	+	+	Har safar murojaat qilganingizda	7-14 kun
	2. Ob'ektiv tekshirish		+	+	+	+	Har kuni bemor bo‘limdan ketgancha	
	3. Fizikal va klinik tekshiruvlar		+	+	+	+	Har safar murojaat qilganingizda	
	4. Shifokorning kundalik kuzatuv, muolajalar va bemorni qo‘llab-quvvatlovchi qarovi			+	+	+	Har kuni bemor bo‘limdan ketgancha	
Izoh:								
Mutaxassis (shifokor) maslahati (qo‘shimcha)	1. Shikoyatlari va anamnezini yig‘ish	+	+	+	+	+	Ko‘rsatmalarga muvofiq	7-14 kun
	2. Ob'ektiv ko‘rik	+	+	+	+	+	Ko‘rsatmalarga muvofiq	
	3. Fizikal va klinik tekshiruvlar	+	+	+	+	+	Ko‘rsatmalarga muvofiq	
Izoh: agar bemorda qo‘shimcha boshqa yoki hamroh kasalliklar mavjud bo‘lsa, ko‘rsatmalarga ko‘ra, u Milliy klinik protokolda ko‘rsatilgan tor profildagi boshqa tegishli mutaxassislar tomonidan tekshirilishi kerak; agar asoratlar aniqlansa, shuningdek jarrohlik aralashuvi ko‘rsatilgan hollarda, jarrohning shoshilinch maslahati amalga oshiriladi va bemorning ahvoriga qarab, ular stasionar davolanishga yuboriladi.								
Asosiy laborator tekshiruvlar	1. Umumiy qon tahlili	+	+	+	+	+	Har davodan oldin va ko‘rsatma asosida	7-14 kun
	2. Peshob va najas tekshiruvi	+	+	+	+	+	Har davodan oldin va ko‘rsatma asosida	
	3. Qonning biximik taxlillari				+	+		
	4. Qon guruxi va rezus faktor				+	+		

	5. Koagulogramma				+	+		
					+	+		
Izoh: qon guruxi va rezus faktor va koagulogramma tekshiruvlari viloyat va Respublika tasarrufidagi muassasalarda operativ davolanish uchun murojat qilgan bemorlarda o'tkaziladi								
Qo'shimcha laborator tekshiruvlar	1. Qonda kalsiy miqdorini aniqlash			+	+	+	Ko'rsatmaga asosan	7-14 kun
	2. Qonda fosfor miqdorini aniqlash			+	+	+	Ko'rsatmaga asosan	
	3. Qonda magniy miqdorini aniqlash			+	+	+	Ko'rsatmaga asosan	
	4. Qonda ishqoriy fosfataza miqdorini aniqlash			+	+	+	Ko'rsatmaga asosan	
	5. Qonda vitamin D miqdorini aniqlash				+	+	Ko'rsatmaga asosan	
	6. HbAsg, HCV					+	Ko'rsatmaga asosan	
	7. OIV (ekspres testi)						Ko'rsatmaga asosan	
	8.						Ko'rsatmaga asosan	
	9.						Ko'rsatmaga asosan	
	10.						Ko'rsatmaga asosan	
Izoh: OIV ekspres test tekshiruvi operativ muolaja o'tkazilishi rejalashtirilgan bemorlarga (anamnezida tez tez kasallanadigan, boshqa muassasalarda jarroxlik amaliyotlari o'tkazilgan va shubxa qilingan bemorlar) da amalga oshiriladi.								
Asosiy instrumental tekshiruvlar	1. Ichki a'zolar UTT	+	+	+	+	+	Har davo boshlanishidan oldin va ko'rsatmaga asosan	3-6 oy

	2. Elektroensefaloografiya				+	+	4 yoshdan katta bolalarda	
	3. Rentgen (chanoq son bo'g'implari)			+	+	+	Har davoboshlanishidan oldin va ko'rsatmaga asosan (xar 3-6 oyda)	
	4. Rentgen (ko'krak qafasi)				+	+	Operativ davoboshlanishidan oldin va ko'rsatmaga asosan	3-6 oy
	5. MSKT (chanoq son bo'g'implari)					+	Ko'rsatmaga asosan operativ davodan oldin	3-6 oy
	6. MRT (chanoq son bo'g'implari)					+	Ko'rsatmaga asosan operativ davodan oldin	3-6 oy
	7. EKG				+	+	Operativ davodan oldin	3-6 oy
	8. Exo KG				+	+	Ko'rsatmaga asosan operativ davodan oldin	3-6 oy

Izoh: 1. Ichki a'zolar UTT tekshiruvi viloyat yoki Respublika muasalarida operativ davolanish uchun murojat qilib kelgan bemorlarda o'tkaziladi.

Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar

- 1.
- 2.

Izoh:

(MEDIKAMENTOZ DAVO)

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davo)		Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Stasionar yordam				
		OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi							
Sefalosporinlar I-II-III avlod	0,5, 1,0 mg dan mushak orasiga yoki vena ichiga 1 kun-1 yoki 3 max				+	+	1,0-3,0 mg	5-15 mg
Metronidazol	100 ml eritma 1 kun 1-2 max vena ichiga tomchilatib 50-100 ml dan						50 ml 100 ml	250 ml 500 ml
Ftorxinolon	100 ml vena ichiga tomchilatib				+	+	10-15 mg/kg	30-45 mg/kg
Natriy xlor	0,9% li eritma, vena ichiga 100 ml, 500 ml, 1000 ml gacha				+	+	100-1000 ml	300-3000 ml
Glyukoza	5% eritmasi, vena ichiga 100 ml, 500 ml, 1000 ml gacha				+	+	100-1000 ml	300-3000 ml
Aminokislotalar	10 ml/kg vena ichiga tomchilatib				+	+	10 ml/kg	30 ml/kg
Qon preparatlari SZP Eritrositar massa	Qat'iy ko'rsatmaga asosan SZP-10-15 ml/kg Er massa 10-15 ml/kg				+	+	10-15 ml/kg 10-15 ml/kg	10-15 ml/kg 10-15 ml/kg
Miorelaksant tabletkalar (Midokalm, Sirdalud, Baklosan)	1 tab. 2 maxal				+	+	Midokalm 150 mg. 1 tab.2 maxal, Sirdalud 4 mg. 1	300 mg

							tab 2 maxal Baklosan tab. 1 tab. 2 maxal	
Askorbin kislotasi	5% 2,0 ml, 4,0 ml, 5,0 ml glyukoza yoki natriy xlor eritmasi bilan vena ichiga				+	+	2,0-5,0 ml	10-25 ml
Sianokobalamin	250 mkg, 500 mkg mushak orasiga				+	+	250-500 mkg	1250-2500 mkg
Tiamin gidroxlorid	5% li eritma 1,0 ml m/o				+	+	1,0-2,0 ml	5,0-10,0 ml
Peridoksin gidroxlorid	5% li eritma 1,0 ml m/o				+	+	1,0-2,0 ml	5,0-10,0 ml
Metamidazol	50% erimasi mushak orasiga 0,5-1,0-2,0 ml og'riqda				+	+	1,0-4,0 ml	3,0-12,0 ml
Difengidramin	1,0 % eritmasi mushak orasiga metamizol eritmasi bilan birgalikda og'riqda				+	+	1,0-2, ml	3,0-6, ml
Prokain (novokain)	0,5% li eritmasi mushak orasiga metamidazol, difengidramin va poroshok xolatidagi antibiotiklar bilan kuniga 2-6 marotaba.				+	+	15-25 ml	45-75 ml
Kalsiy xlor 10%-10 ml	10% li 10 ml eritma 0,9%-100 ml natriy xlor eritmasiga qo'shib vena ichiga tomchilatib yuborishga				+	+	10 ml	30 ml
Parasetamol	Tabletkalar 500 mg				+	+	0,5-4 g	20-30 g

	yoki 15 ml eritma, kuniga 2-3 martagacha							
Ibuprofen	200 mg eritma peroral kuniga 3 marta				+	+	600-1200 mg	3000-4200 mg
Aminokapron kislotasi	vena ichiga tomchilatib qat'iy ko'rsatma asosida						100 ml/kg 1 soatda 2 soatdan 33 ml vena ichiga tomchilatib	100 ml/kg 1 soatda 2 soatdan 33 ml vena ichiga tomchilatib
Temir (III) gidroksid dekstran	kuniga 1 marta mushak ichi va vena ichiga. Tabletkada shaklida kuniga 1, 2 marotaba ichishga				+	+	25-50 mg/ml	250-500 mg/ml

Izoh: 1. Ftorxinolon gruxiga kiruvchi dori vositalari 12 yoshdan katta bemorlarga ko'rsatma asosida ko'llaniladi.
2. Metronidazol dori vositasi o'tkazilgan jarroxlilik muolajasining va operatsiyadan keyingi davrda antibakterial davoni tasirini kuchaytirish maqsadida qo'llaniladi.
3. Kalsiy xlorning 0,1 % li eritmasi desensibilizatsiya maqsadida vena ichiga tomchilatib erta operatsiyadan keyingi davrda qo'llaniladi.
4. Qon va qon o'rnini bosuvchi preparatlar uzoq muddat davom etadigan jarroxlilik muolajalarda va bir necha suyaklarni osteotomiyasi bilan kechadigan jarroxlilik muolajalarida kuzatiladigan kamqonlikning og'ir darajasida gemotransfuziyaga javobgar komissiyasi ko'rsatmasi bilan o'tkaziladi.

(REJALI JARROHLIK AMALIYO'I)

Davolash tadbirlari (operativ davo)	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Stasionar yordam		
Jarrohlik amaliyoti/aralashuv/muolaja nomi	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari

1. Son suyagini ochiq usulda detorsion-varuslovchi va kaltalashtiruvchi osteotomiya qilib son suyagi boshchasini bo'g'imga solish.				+	+
2. Son suyagini ochiq usulda detorsion-varuslovchi va kaltalashtiruvchi osteotomiya qilib son suyagi boshchasini bo'g'imga solish. Bo'g'im tomini plastikasi.				+	+
3. Son suyagini ochiq usulda detorsion-varuslovchi va kaltalashtiruvchi osteotomiya qilib son suyagi boshchasini bo'g'imga solish. Tos suyagini osteotomiya qilish.					+
4. Son suyagini bo'g'imdan tashqarida detorsion devalguslovchi osteotomiya qilib son suyagi boshchasini bo'g'imga markazlashtirish.				+	+
5. Son suyagini bo'g'imdan tashqarida detorsion devalguslovchi osteotomiya qilib son suyagi boshchasini bo'g'imga markazlashtirish. Bo'g'im plastika qilish.				+	+
6. Son suyagini bo'g'imdan tashqarida detorsion devalguslovchi osteotomiya qilib son suyagi boshchasini bo'g'imga markazlashtirish. Yonbosh, qov va o'tirg'ich suyaklari osteotomiyasi					+

Izoh: Xirurgik davolashga turiga ko'rsatmalar bemorning klinik va instrumental tekshiruvlariga asoslanadi.

(DAVOLOVCHI OVQATLANISH/PARHEZ)

Ovqatlanish tartibi	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Stasionar yordam		
	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Parhez stoli					
Stol №15				+	+
Izoh: bemorga tavsiya etiladiga umumiy stol bemorda kuzatilishi mumkin bo'lgan qo'shimcha kasalliklarga qarab o'zgartirilishi mumkin					

(DISPANSERIZASIYA)

(SOG'LOM KONTINGENT DISPANSERIZASIYASI SON SUYAGINING TUG'MA CHIQISHI BILAN DAVOLANGAN BEMOR "D" NAZORATGA OLINADI)

Dispanserizatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OShP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Dispanser nazorati muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Shikoyatlari va anamnezini yig'ish	+	+	Kuzatuv muddatiga qarab har 3, 6, 12 oyda	10-15 yil
	2. Ob'ektiv ko'rik	+	+	Kuzatuv muddatiga qarab har 3, 6, 12 oyda	10-15 yil
	3. Fizikal va klinik tekshiruvlar	+	+	Kuzatuv muddatiga qarab har 3, 6, 12 oyda	10-15 yil
Izoh:					
Laborator tekshiruvlar	1. Umumiy qon tahlili	+	+	Kuzatuv muddatiga qarab har 3, 6, 12 oyda	5 yil
	2.	+	+	Kuzatuv muddatiga qarab har 6, 12 oyda	5 yil

Izoh:						
Instrumental tekshiruvlar	1. Ichki a'zolar UTT		+	Kuzatuv muddatiga qarab har 3, 6, 12 oyda	5 yil	
	2. Rentgen va MSKT		+	Kuzatuv muddatiga qarab har 3, 6, 12 oyda	10-15 yil	
	3.					
Izoh:						

(REABILITASIYA)

Reabilitasiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	Uy sharoitida	OShP/OP / KTMP	Stasionar sharoitida	Tadbirlar minimal soni	Reabilitasiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Shikoyatlari va anamnezini yig'ish	+	+	+	3-6-12 oy	3-5 yil
	2. Ob'ektiv ko'rik	+	+	+	3-6-12 oy	3-5 yil
	3. Fizikal va klinik tekshiruvlar		+	+	3-6-12 oy	3-5 yil
Izoh:						
Laborator tekshiruvlar	1. Umumiy qon tahlili		+	+	3-6-12 oy	3-5 yil
Izoh:						
Instrumental tekshiruvlar	1. Chanoq son bo'g'imlari rentgenografiyasi			+	3-6-12 oy	3-5 yil
Izoh: Viloyat va Respublika tasarrufidagi muasasalarida nevrolog, ortoped, fizioterapevt shifokori va LFK mutaxasislari nazoratida bo'lish.						